

Naročnina listu: --

Celo leto . . . K 10--

Pol leta . . . 5--

Četrt leta . . . 2-50

Mesečno . . . 1--

Zunaj Avstrije: ----

Celo leto . . . 15--

Posamezne številke

-- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila

se računajo po 12 vin.
od 6 redne petivrstice; pri
večkratnih oznanilih velja
popust.„Straža“ izhaja v pon-
edeljek in petek popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.Uredništvo in upravnništvo: Maribor
Koroška ulica 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Pogreb cesarja Franca Jožefa.

Zmagovito prodiranje v Rumunijo. — Naši zavzeli rumunski mesti Kampolung in Pitesti. — Pred veliko bitko v Rumuniji. — Novi ruski naval v Karpatih. — Artilerijski boj na Krasu.

CESAR FRANC JOŽEF ✕

Zadnje cesarjevo pot je spremljal lep jesenski dan. Se enkrat se je hotelo sonce posloviti od njega, kateremu sicer ni na zemeljsko pot vedno trosilo žarkov sreče in radosti, ki pa je bil za svoje narode kakor sonce, obsegajoče vse s svetlim in toplim žarom ljubezni. Z ljubeznijo so spremljali včerajšnjo zadnjo pot cesarjevo ne samo tisti tisoči in stotisoči, ki so bili priče njegovega sijajnega in hkrati resnobno veličastnega mrliškega sprevođa, temveč tudi vsi milijoni njegovih podanikov, ki stojijo na bojišnih ali pa delajo doma in ki so v duhu in s pobožno molitvijo šli z našim rajnim cesarjem na njegovi poslednji poti.

Franc Jožef je zaključil svojo življenjsko pot tam, kjer preneha pot vsakega zemljana, v grobu. Kar je bilo umrljivega in minljivega na Francu Jožefu, je včeraj sprejela v svoje naročje in varstvo grobnica pri kapucinih. Njegova duša, opremljena z milostjo in dobrimi deli, je šla k Bogu, da prejme mir, ki ga svet ne more dati, in plačilo za vsa dobra dejanja. To pa, kar je naš rajni cesar storil za državo in vse narode, ki jih je božja volja zbrala in združila v okvirju naše monarhije, je skrbno zabeležila povestnica, ki bo še bodočim rodovom pripovedovala, kaj je storil za državo, za narode in tudi za človeštvo cesar, ki se z močno roko 68 let držal žezlo dveh držav, združenih druga z drugo.

Slovenski narod, ki je bil iz dna svojega srca vdan in zvest cesarju v življenju, bo njegov spomin v hvaležnosti ohranil po njegovi smrti. Kapucinska grobnica nam ga je vzela izpred telesnih oči. Naše

duševne oči pa bodo še vnaprej gledale očeto vsko podobno našega velikega cesarja, kateremu je zagotovljen hvaležen spomin v vseh slovenskih srcih.

Slava spominu Franca Jožefa!

Cesarja so prepeljali iz Schönbrunn v dvorno cerkev.

V ponedeljek, dne 27. novembra, ob 10. uri ponoči, so prepeljali mrtvega cesarja v dvorno cerkev. Sprevođa se je udeležil tudi cesar Karol. V dvorno kapelo je došel sprevođa z mrtvim cesarjem krog 11. ure ponoči. Ko so truplo blagoslovili in opravili mrtvaške molitve, so cerkev zaprli. Oder je stal v sredi cerkve, ki je bila vsa črno prevlečena. V torek, sredo in četrtek so tisočere množice hodile kropiti umrlega cesarja. Na tisoče in tisoče ljudi pa niti ni moglo v cerkev.

Cesar Viljem na Dunaju.

Nemški cesar Viljem je bil v torek, dne 28. novembra, za par ur na Dunaju, da se poslovi od trupla svojega prijatelja in zaveznika. Dospel je na Dunaj ob 11. uri na Severnem kolodvoru, kjer ga je sprejel cesar Karol zelo prisrčno. Po sprejemu sta se odpeljala oba cesarja v avtomobilih z malim odličnim spremstvom v dvor, kjer je posetil cesarico Cito, nato pa odšel s cesarjem Karolom v dvorno župno cerkev. Tam je položil na krsto cesarja Franca Jožefa velik venec iz belih orhidej z belim trakom, ter ostal tam nekaj časa. Obiskal je nato člane cesarske rodbine in za njimi še princesinjo Gizelo, prince Leopolda Bavarskega, nadvojvodinjo Marijo Valerijo, nadvojvodo Frana Salvatorja, nadvojvodinjo Marijo Jožefo, mater cesarja Karola, vojvodinjo Marijo Antoinetto Parmsko, mater cesarice Cite, ter nadvojvodinjo Izabelo, nato nemško poslaništvo in kneza Maksa Egona Fürstenberga. Ob 1/8. uri zvečer je obedoval v najožjem cesarskem rodbinskem krogu ter se je obeda udeležil tudi bolgarski kralj. Nato sta imela oba cesarja še daljši razgovor, nakar se je nemški cesar, spremljan od cesarja Karo-

la I. do Severnega kolodvora, ob 9. uri zvečer odpeljal iz Dunaja.

Pogreb.

Pogrebni sprevođa se je vršil včeraj v četrtek, dne 30. novembra, popoldne, iz dvorne cerkve po raznih ulicah najprvo v cerkev sv. Štefana in od tam v kapucinsko cerkev, kjer je bila rakev položena v cesarsko grobnico k večnemu počitku.

Vspored pogreba je bil sledeči: Po blagoslovitvi v dvorni cerkvi so ob 1/2 na 2 rakev zanesli na mrtvaški voz, ki je stal pripravljen v švicarskem dvoru. Visokega mrliča so nato še enkrat blagoslovili. V tem so zazvonili vsi zvonovi vseh dunajskih cerkva. Nato se je začel pomikati žalni sprevođa čez Grajski trg, Burgring, Opernring, Ring-cesto, Fran Jožefovo obrežje, po Rotenturmski cesti v cerkev sv. Štefana, kjer so pričakovali sprevođa člani cesarske hiše, tuji vladarji in zastopniki tujih držav, višji dostojanstveniki, duhovščina, uradniki, državno zastopstvo, generali itd. Ko je došel voz z mrličem pred cerkev sv. Štefana, so rakev dvignili z voza in jo zanesli v cerkev, kjer je kardinal Piffl truplo znova blagoslovil. Po slovesni blagoslovitvi visokega mrliča so rakev prepeljali v cerkev očetov kapucinov. Mrtvaškemu vozu so sledili vozovi, kjer so sedeli: Cesar Karol I. in cesarica Cita, tuji vladarji, nadvojvodi, tuje najvišje gospe in nadvojvodinje, posebni zastopniki tujih dvorov, zastopstva inozemskih častniških zborov itd. Na potu iz cerkve sv. Štefana v kapucinsko cerkev so odposlanstva čet, ki stojijo na fronti, delala špalir. Ko je došel sprevođa pred cerkev oo. kapucinov, so duhovniki sprejeli rakev, ki se je zanesla v cerkev in položila na mrtvaški oder. Truplo se je nato še enkrat blagoslovilo, nakar so rakev med žalnim zvonjenjem in z vojaškim spremstvom zanesli v grobnico. Rakvi so sledili cesar Karol I., prvi najvišji dvorni mojster in čba vrhovna komornika. V grobnici se je truplo še enkrat blagoslovilo, nakar je po končanih molitvah prvi najvišji dvorni mojster izročil ključce cesarjeve rakve gvardjanu samostana oo. kapucinov in izročil mrli-

LISTEK

Simon Gregorčič.

Ob desetletnici smrti govorila Marija Crček na prireditvi v Središču dne 19. novembra 1916.

Pred duhom vldim nizko sobo,
a v sobi blede sveč svetlobo.
med svečami pa spáva mož,
bled mož, ognjen s plaščem črnim,
ki s trakom je našit srebrnem.
On mirno spi, nevzdravno spi,
strudila težka ga je hoja.
Moža pa množica ljudi
z mladiko olikovo kropi,
želee mu večnega pokoja.

Deset let preteče dne 24. listopada t. l., kar so to besede odgovarjale resnici, odkar so prihajale velike množice ljudstva kropiti moža, kateremu enakega še ni rodila slovenska mati. Bil je to dan žalosti in dan solza, ker velik mož, nam vsem znani Simon Gregorčič — rajski pevec — je umolknil. Oj, takrat je zaplakal njegov tolikokrat opevani narod slovenski!

Prav je torej, da se ob desetletnici njegove smrti spominjamo tudi mi zaslug njega, ki je narod objemal v svoji duši z vso ljubeznijo, ki je za narod delal z besedo in dejanjem.

Pogostokrat slišimo: Simon Gregorčič je naj-

večji poljudni lirik slovenski. Pri starih narodih so rabili glasbeno orodje, ki so ga imenovali lira. Bil je to kak koster ali lesen podstav, na katerem je bilo napetih več ali manj strun. Z liro so peveci spremljali svoje pesni, v katerih so izražala notranja čustva, žalostna in vesela. Zato se imenujejo lirčne pesni tiste, ki oznanjajo skrivna čustva človeškega srca in so radi svoje lahkote in umerjenosti zlasti prijazne za petje.

Mojster takih pesni bil je v resnici Gregorčič. Človeku se zdi, da so Gregorčičeve pesni od vekov zložene, da so le čakale trenutka in prsi, iz katerih naj se vsujejo na dan s čarobno močjo. To ravno kaže pesnika, rojenega za petje, poslanega od samega neba, poklicanega za narodnega buditelja. V njegovem jeziku se strinjajo preprostost in vzvišenost, lepota in moč, lahkota in jedrnatost. Prišli so ti spevi iz globočine srca in naravno je, da zmagovito segajo v srce. Take pesni je težko in pravzaprav nepotrebno razlagati. Podobne so lepo-dišečim cvetlicam. Cvetlice samo duhaj, vživaj njih hrvitost in vonjavo, a ne dotikaj se jih, ne raziskuj njih vsebine, sicer razpadejo, zvenejo. Kras in duh izgineta. Simon Gregorčičeve pesni beri in čutiš boš globoko v srcu slaček odmev. Vedel boš, da so lepe, a zakaj so lepe, povedati tega ne boš mogel.

Ni tako globoko v človeškem srcu vsajenega čustva, kot je ljubezen do kraja. Kjer nam je tekla zibelka. Kaj čudo torej, ako se pesniku, v čigar do- vzetno dušo ima vsa narava globlji vtisek, toliko toži po rodnem kraju, po divnih planinah. Gregorčič se je rodil v podnožju sivega Krna — goriškega Triglava — ob planinski reki Soči. Ta svoj planinski

raj je opeval tako čarobno, tako milobno, da podobnih pesni ne nahajamo v vsej slovenski knjigi, težko pri katerem drugem narodu. To priča njegova pesen-ljubljanka „Nazaj v planinski raj!“ Iz cvetličnega podolja, kjer vse cvete in tria zori, hrepeni po samotni vasi v podnožju planin, ko poje.

Pod trto bivam zdaj,
V deželi rajskomili,
Srce pa gor mi s'li,
Nazaj v planinski raj!

O zlatih dni spomin
Me vleče na planine,
Po njih srce mi gine,
Saj jaz planin sem sin!

Tu se je rodil v preprosti kmetijski hiši. Pa ravno ta preprosta kmetijska hiša se mu je tako priljubila, da ji postavi za vse čase spomenik in svojih pozizijah. Poslušajte, kako je ponosen na njo:

Kar mož nebesa so poslala,
Da večnih nas otmo grobov,
Vse mati kmetjska je zibala,
Iz kmetjskih so izšli domov.

Od tam nam misleci globoki,
Od tam klicarji k nebu nam,
Od tam nam pesniki-proroki,
Za dom borilec vsi od tam!

Ta pesnikova ljubezen do rojstnega kraja, do rojstne hiše pa se razteguje na celo slovensko domo-

da njegovemu varstvu. Ko se je cesar Karol I. vrnil iz grobnice, je zapustil ves dvor in nato tudi drugi udeleženci pogreba cerkev.

Tuji vladarji in zastopniki pri pogrebu.

Cesarjevega pogreba so se udeležili: Kralj Ludovik Bavarski s kraljico Marijo Terezijo, vojvodinja Marija Jožefa bavarska, kralj Friderik Avgust saksonski s kraljevičem Ivanom Jurijem, kralj Ferdinand bolgarski s kraljevičem Borisom in princem Cirilom, veliki vojvoda Friderik II. badenski, veliki vojvoda Friderik Franc IV. meklenburško-šverinski, vojvoda Ernst Avgust brunšviski, vojvoda Karol Eduard Sachsen Koburg-Gotha, knez Adolf Schaumburg-Lippe, vojvoda Robert in vojvodinja Marija I. makulata z Württemberga, knez Viljem in kneginja Adelgunda Hohenzollern-Sigmaringen, vojvoda Bernhard Sachsen-Meiningen, vojvoda Ernst II. Sachsen-Altenburg, Ernst Günther vojvoda šlezvik-holstejski, knez Friderik Waldeck, knez in kneginja Turn in Taxis, turški prestolonaslednik Vahid Edin Efendi, princ don Alfonzo bourbonski, španski infant z infantinjo dono Marijo de las Nieves, kraljevič Gustav Adolf švedski. Kot zastopnik nemškega cesarja se je pogreba udeležil nemški prestolonaslednik. — Večina teh udeležencev je že danes zapustila zopet Dunaj.

Grobišče pri oo. kapucinih.

Cerkev oo. kapucinov so zadnji čas pridno pripravljali za sprejem mrtvega cesarja. Tudi ta cerkev je bila vsa zavita v črno žalno obleko. Cesarско grobišče je bilo vse razsvetljeno. V njem se je zadnje dni delalo noč in dan. Nov prostor, v katerem počiva sedaj cesar Franc Jožef v neposredni bližini rajne cesarice Elizabete in cesarjeviča Rudolfa, napravi na gledalec s svojo belo marmornato obleko in električno razsvetljavo zelo svečan utis. Prva dvorana v grobišču ima oltar z belo in črno udelano oltarno mizo, lepo podobo Križanega in z angelskimi podobami na marmornatih stebrih. To se je tudi rajnemu cesarju zelo dopadlo. Iz te dvorane se gre v drug prostor, ki je tudi enako lepo urejen in ima okno nasproti vhodu. V tem prostoru ni razun angelov na oknu nobenega kinča. V sredini tega prostora bo na marmornati podlagi počival cesar Franc Jožef in sicer bo položena rakev na isto višino kot rakev cesarice Marije Terezije in njenega soproga, in rakev cesarja Franca. To umetno napravljeno grobišče pa še mora biti poprej pravilno urejeno. Še le potem bo mogoče prenesti tja rakev cesarja Franca Jožefa, cesarice Elizabete, prestolonaslednika Rudolfa in rakev cesarjevih staršev. Dokler pa tega prostora ne bodo popolnoma uredili, kakor je določeno, bo rakev ostala na prostoru, kamor so jo včeraj dne 30. novembra položili, namreč v prostoru, kamor se pride takoj po stopnicah iz cerkve. Na tem prostoru stoji rakev zadnjega umrlega člana cesarske hiše, nadvojvodinje Rainer, ki so jo pa prenesli na drug prostor.

Kako je postal dr. Kerzl cesarjev telesni zdravnik.

Dr. Kerzl, ki je bil dolga desetletja cesarjev telesni zdravnik in eden najudanejših služabnikov pokojnega vladarja, njegov neločljivi spremljevalec na vseh potih, tovariš na lovu, in katerega je cesar

vino. Kakor zlatožarna nit vije se ljubezen do domovine skozi Gregorčičeve poezije. Samo srečno bi rad videl slovensko domovino. Zato kliče zvezdo, zlato zvezdo srečnih dni:

Pridi, zvezda naša, pridi,
Jasne v nas upri oči,
Naj moj dom te zopet vidi,
Zlata zvezda srečnih dni!

Pa ve, v svojem preroškem duhu vidi, da tega ne bo dočakal. Od juga pritiska Italijan na slovensko domovino. Nje mestom in trgov, krajem in vasem jemlje domača imena, odpravlja domače šege in navade, izpodriva slovenskega oratarja iz rojstne grude. Pesniku se zdi, da čuti vso to nesrečo ž njim i planinska Soča. Zato jo vprašuje:

Kako čvrsto, krepko skakljaš,
Ko sred gora še pot imaš!
A ko pridereš na ravnine,
Zakaj te živa radost mine?
Kaj trudno ležeš in počasi,
Zakaj so tožni tvoji glasi?
Težko se ločiš od hribov,
Zibelke tvojega valovja?
Mar veš, da tečeš tik grobov,
Grobov slovenskega domovja?

Kar v preroškem duhu daljuje:

Siroti tebi žuga
Vihar grozan, vihar strašan;
Prihrumel z gorkega bo juga.
Divjal čez plodno bo ravan,
Ki tvoja jo napaja struga,
Gorje, da daleč ni ta dan!

spoštoval kakor malokaterga, pripoveduje iz svojih spominov naslednji dogodek, ki bolj kakor kateri drugi priča o blagem srcu blagopokojnega cesarja. Tedaj še razmeroma mladega vojaškega zdravnika dr. Kerzla so priporočili cesarju kot telesnega zdravnika. Cesar je dovolil, da se mu dr. Kerzl predstavi in sicer drugi dan ob 10. uri dopoldne. Ko je prišla ura, je cesar čakal — zaman. Bilo je že 11, ko je javil adjutant da je dr. Kerzl prispel. Cesar je bil ozlovoljen, kajti točnost je bila že od nekdaj ena njegovih glavnih zahtev. Ko je stopil dr. Kerzl v sobo, mu je cesar rezko dejal: „Naročil sem Vas za 10. uro, sedaj nimam več časa.“ Dr. Kerzl je mirno odgovoril: „Veličanstvo, moral sem opraviti v bolnišnici nujno, neodložljivo operacijo. Šlo se je za življenje človeka.“ Cesar se je obrnil in je vprašal: „Kdo je tisti, radi katerega ste se zakasnil?“ „Prostak X., 73. letšpolka“, je odgovoril dr. Kerzl. Vladoarju se je lice razjasnilo, stopil je k zdravniku ter mu je molče z obema rokama stisnil desnico. Dr. Kerzl je bil sprejet za telesnega zdravnika in cesar se nikdar ni kesal, da si je izbral moža, kateremu je bila dolžnost najti vse.

Cesar Karol I.

Cesar Karol je takoj po nastopu vlade odlikoval vrhovne voditelje naših zmagovitih armad. Nadvojvodo maršala Friderika je odlikoval z najvišjim avstrijskim vojaškim redom, z velikim križcem Marije Terezijinega reda. Nadvojvodo Evgena, vrhovnega poveljnika naših armad proti Italiji, je imenoval za generala-feldmaršala, ravno tako tudi načelnika našega generalnega štaba, Konrada pl. Heцендорfa. Poveljniku avstrijske mornarice, velikemu admiralu pl. Haus, je podelil veliki križec Leopoldovega reda z vojnim okraskom, vojnemu ministru baronu Krobatinu pa veliki križec reda sv. Štefana. Cesar Karol pa je tudi, kar beležimo z veseljem in hvaležnostjo, odlikoval naše slovenske vojake. Imenoval je namreč svojega najstarejšega sina, cesarjeviča Otona, za vrhovnega imejtelja kranjskega pešpolka št. 17, ki bo od sedaj dalje nosil ime „Cesarjevič.“ S tem je naš novi cesar dokazal, da ve ceniti naš narod, njegove velike vrline in zasluge kot branitelja naše države na jugu. Cesar Karol je slovenskemu junaštvu in slovenski zvestobi pripel najčastnejši znak pred celo našo širo domovino.

Predsedstvo državne zbornice pri cesarju.

Naš cesar je danes, dne 1. decembra, popoldne ob 4 uri, sprejel na dunajskem dvoru predsedstvo državne zbornice pod vodstvom zborničnega predsednika dr. Sylvestra. Sprejel je tudi predsedstvo gosposke zbornice.

Cesar Karol bo pomilostil politične zločince.

V dobropoučenih dvornih krogih se naglašja, da bo cesar Karol izdal amnestijo, po kateri se bodo pomilostili posebno politični zločinci.

Konec avstrijskega dvornega fraka.

Novi cesar je naredil konec neumestni navadi,

Da, ni bil daleč ta dan! Saj smo ga že mi doživeli. Že 18 polnih mesecev grme tam naši in sovražni topovi. Kolikokrat teče ta planinska hči okrvavljena s krvjo naših mož in mladeničev, prav kakor ji je to napovedal pesnik:

Nad tabo jasen bo oblok,
Krog tebe pa svinčena toča,
In dež krvav in solz potok,
In blisk in grom — oh, bitva vroča!
Tod sekla bridka bodo jekla
In ti mi boš krvava tekla:
Kri naša te pojila bo,
Sovražna te kalila bo!

Sedaj je prišel čas, da izpolni, kar ji pesnik že tu naroča:

Takrat se spomni, bistra Soča,
Kar gorko ti srce naroča:
Kar bode shranjenih vođa
V oblakih tvojega neba,
Kar vod v tvojih bo planinah,
Kar boče v cvetnih je ravninah,
Tačas prodri vse na dan,
Narasti, vskipi v tok strašan!
Ne stiskaj v meje se bregov,
Srdita čez branove stopi,
Ter tujce, zemlje-lačne, vtopi
Na dno razpenjenih valov!

Naši možje in mladeniči šli so „za dom med bojni grom.“ Že toliko mesecev stoje kakor železni zid tam ob Soči — vsi uverjeni s pesnikom:

Naš boj je svet in svet naš voj,
Saj kliče nas v hrabri boj
Naš Bog, naš car, naš dom —

ki se je bila že kdo ve kdaj udomačila v Avstriji. Odslej ne bo več dovoljeno prihajati podnevi v fraku na avdicije in oficijelne priredbe, nego samo v takozvani salonski suknji. Frak bo dovoljen le na plesih in velikih večernih pojedinah. Anglež, Francoz, Italijan itd. ne obleče nikdar fraka po dnevi. Ko so pred nekaj leti otvorili na Dunaju mednarodno lovsko razstavo in so se je oficijelne osebnosti udeležile v fraku, so se inozemski listi iz tega norca delali. Zdaj bo tej neukusni posebnosti konec.

Prestolonaslednik pri kronanju na Ogrskem.

Dunajski listi poročajo, da bo pri kronanju na Ogrskem navzoč tudi naš prestolonaslednik štiriletni Oton. Slovesnosti kronanja se bodo vršile samo le v kraljevem gradu v Budimpešti. Obhoda kraljeve dvojice po budimpeštanskih ulicah ne bo. Kronanje se bo vršilo v cerkvi sv. Matije, prisega pa na trgu sv. Trojice.

Ogrska kraljevska krona.

Čuvaj ogrske kraljevske krone ali krone sv. Štefana, grof Bela Szechenyi, je pripovedoval sledeče: Krona sv. Štefana in tudi druge kraljevske insignije, ki se jih rabi pri kronanju ogrskih kraljev, se shranjuje v posebni z železom obiti sobi kraljevega gradu v Budimpešti. Po sobi hodi čuvaj krone, podčastnik, neprestano gor in dol. Krona sv. Štefana je shranjena v starinski železni skrinji, katere je zaklenjena s tremi ključi. Eden ključ shranjuje ogrski ministrski predsednik, oba varuha pa shranjujeta vsak po eden ključ. Skrinjo se more odpreti samo z vsemi tremi ključi. Skrinja je zelo stara in ključavnice na njej so popolnoma zarjavale. Ko smo nameravali zadnjič vzeti krono iz skrinje, so se nam ključki zlomili in morali smo prepilati dno skrinje, da smo jo mogli odpreti. Predlagal bom, da se napravi nova skrinja iz jekla. Zgolj ljudska pravljica pa je, češ, kronski čuvaj mora pogledati vsak dan krone sv. Štefana. Bil sem več let čuvaj krone, toda videl je nisem nikoli. Ko sem bil imenovan za kronskega varuha, so mi sicer pokazali skrinjo, ne pa krone, katero sem še le pozneje videl.

Avstrijska cesarska krona.

Vitka, visoka oblika avstrijske cesarske krone je znana; kdor je še ni videl v dvorni zakladnici ali pa naslikane, ta jo pozna z naše srebrne krone, koder je po svoji obliki prav dobro v podobena. To krono, na kateri se nahaja eden najlepših dijamantov, je dal napraviti leta 1602 cesar Rudolf II. kot domačo krono habsburške hiše za 700.000 zlatih goldinarjev. Habsburžanom je bila ta krona znak njihovih „neodvisnih“, t. j. rimsko-nemškemu cesarstvu ne pripadajočih dežel: Češke in Ogrske. To izraža tudi napis na kroni: Rud.(olfus) Rom.(anus) Imp.(erator) Hung.(ariae) et Boh.(emiae) Rex Construxit MDCII. (to je: Rudolf, rimski cesar, ogrski in češki kralj, napravil 1602.) Ko je cesar Franc sprejel naslov „avstrijskega cesarja“ in je odložil nemško cesarsko krono, je postala Rudolfova „rodbinska krona“ znak avstrijskega cesarstva. Poznejše politične spremembe so potisnile pojem „avstrijskega cesarstva“ zopet v ozadje, dualizem je dal ogrski državi in ogrski kroni popolno enakost, cisalajtanskim deželam pa ni niti ostal skupen naslov. Do letos so bile le „kralje-

Bore se, da se je njih pogum že opetovano pohvalno priznaval od višjih, merodajnih krogov, tako da lahko rečejo z Gregorčičem:

Med nami vsak je cel junak,
Naj pade tretji, drugi vsak,
Da bo le dom otet!

Toda na Krn in njega podnožje, kjer počivajo telesni ostanki nesmrtnega narodovega ljubljence, že stega sovražnik svoje grabežljive roke, Gorica, naša solnčna Gorica, skozi katero so prepeljali mrtvega Gregorčiča v planinski raj, pa je že v njih kruti oblasti.

Kakor je nekdanji prerok Jeremija v svojih pretresljivih žalnicah tožil na razvalinah mesta Jeruzalem nad nesrečo svojega naroda, enako je plakal naš pesnik že ob svojem času, že ob negotovi slutnji nad bližajočo se nesrečo v pesni „Na potujčeni zemlji.“ Kako hučo bi še le zadela njegovo pesniško dušo bridka resnica, ko bi res gledal sedaj, da:

Tuj narod tod se širi zdaj,
Naš raj je tujcev zdaj lastnina.

Kakor pa pesnik ob svojem času ni izgubil upanja, da zasije našemu narodu zaslužena, lepša bodočnost, tako ga ne smemo izgubiti mi. Zdi se, da sem v naše čase kliče v „Pepešnični noči“:

Le vstani, vrborni narod moj,
Do danes v prah teptan,
Pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je — vstajenja dan!

Odkod pa upa pesnik ta vstajenja dan? Od koder ga upamo mi, pod dvoglavnim avstrijskim orlom, pod okriljem habsburške monarhije, tam, kjer smo postali to, kar smo. — Pesnik nas pelje tja pred

stva in dežele zastopane v državnem zboru. "Radolova rodbinska krona spleh ni bila nikdar uradni in zunanji znak cesarstva in ni igrala nikdar državno-pravne vloge, kakor n. pr. krona sv. Stefana. Cesar se s te krono tudi ne krena in njeno uradno ime je še vedno „rodbinska ali domača krona.“

Poglavje o enakopravnosti.

Nemški krščanski-socialni krogi na Dunaju so začeli izdajati časniško korespondenco pod naslovom „Meka“ (Mittel-Europäische Korrespondenz-Agentur), koje urednik in izdajatelj je Fr. Marschall. Namen temu časnikarskemu podjetju je, nemške krščanske liste, zlasti one v Nemčiji, po načelih resničnosti, pravičnosti in ljubezni informirati o notranjepolitičnih avstrijskih zadevah in o avstrijskih razmerah, ter tako ustvariti še iskrenjši stik krščanskega ljudstva osrednjih velevalosti.

Kakšno bo to informiranje v dejanju, kaže takoj prvi članek v korespondenci „Meka“, ki razpravlja o jezikovni enakopravnosti v Avstriji. Člankar povdarja, da je enakopravnost jezikov v šoli in uradu glavno vprašanje, ki se okoli njega suče vsa notranja avstrijska politika od leta 1867, odkar se takratni liberalizem vsled izstopa Avstrije iz Nemške zveze ni več upal, da bi ustavno določil nemški državni jezik. Mesto nemškega državnega jezika so ustavnopravno ugotovili enakopravnost vseh jezikov v šoli in uradu. Treba pa je v tem pogledu delati razliko med različnimi avstrijskimi kronovinami. Drugačne so razmere v sudetskih pokrajinah, na Češkem in Moravskem, kjer je jezikovna enakopravnost stara pravica, ki se je prvotno določila že za rimsko-nemškega cesarja Karla IV. Drugačne so razmere v Galiciji in Bukovini, v Dalmaciji in na južnem Tirolskem, torej v pokrajinah, ki so še le koncem 18., oziroma začetkom 19. stoletja prišle k Avstriji. Zopet drugačne so razmere na Nižnjem in Gornjem Avstrijskem, Solnograškem, Predarelskem, Severnem in Srednjem Tirolskem, Štajerskem in Koroškem. To so stare nemške kronovine, ki niso bile nič drugega kot nemške zvezne dežele, ki so sedaj združene pod dinastijo Habsburg.

Pri tej razdelbi in označbi člankar popolnoma pozablja, da je Koroška in Štajerska, predno sta postali takozvani „nemški kronovini“, bili slovenski. Koroška je imela svoje slovensko državno pravo. In tudi pred nemškim cesarjem je koroški vojvoda nastopal kot Slovenec. Če se je kdo v navzočnosti cesarjevi pritožil čez vojvodo, je bil ta dolžan zagovarjati se le v slovenskem in nobenem drugem jeziku. Koroški vojvoda je bil na nemškem dvoru vrhovni lovski mojster, h kateremu so prinašali vse preporne zadeve v lovskih rečeh. Toda, kadar je vpričo cesarja vršil svoj posel, je razsojeval le v slovenskem jeziku. Taka je bila nekdanja jezikovna enakopravnost na Koroškem in Štajerskem. Še koncem 12. stoletja je Koroška bila slovenska dežela, koje slovenski značaj je bil uradno in pravno priznan. To se je pa pred vsem godilo z umesčenjem koroškega vojvode v slovenskem jeziku in s slovensko prisego, ki je bila v rabi do 17. stoletja. Če je pa nemški fevdalizem izpodrinil slovenski jezik iz njegovih pravic, se to ne more beležiti kot zakonito dejanje, saj je ta fevdalizem bil nasprotnik vseh ljudskih pravic.

Toliko v poduk krščanskega socialnemu informatorju, da bo bolje informiral nemško javnost. Sicer pa je nemškim krščanskim socialcem nujno priporočati, naj se glede na postopanje proti nemškim narodnostim raje dajo informirati od nemškega katoliškega centra, ki v poljskem vprašanju ne stopica za liberalnim nemškim nacionalizmom, kot to delajo krščanski socialci v vprašanju nemškega državnega

prestol avstrijski in nas priporoča v varstvo presvitlemu cesarju:

Jugoslavija prihaja
Zdaj pred te, naš svetli car,
Roke in srce podaja
S prošnjo srčno tebi v dar!

Ti osrečiti jo hoti,
Bodi oče ji skrbec,
In ob miru biser bo ti,
In ob vojski krepek meč!

To je Gregorčič v svojih pesnih. Bil je zares vzoren domoljub. Ljubezni do svoje domovine ni gojil samo v svojem srečju z vso toploto, oznanjal jo je tako v svojih krasnih spevih, na oltar domovine je položil sadove svojega globokega duha, prelepe poezije, in z njimi obogatil naše slovstvo z neprecenljivim zakladom. Tako je služil svoji domovini — cel mož.

Ne vemo, ali nam bo nebo še kedaj poslalo takega izbornega pevca, želimo pa in iz dna duše tudi prosimo, da bi nam dalo še kaj takih mož-značjev. Potem je domovini zagotovljena lepša bodočnost.

Nezabnemu, neumrljivemu, ljubljenemu Gregorčiču pa kličemo:

Obmolknil si, usahnil je kristalni vir
Nebeških tvojih poezij, dobil si mir.
Za grajo in za hvalo je umrl tvoj sluh.
Pri Bogu piše večni vzor — tvoj vzorni duh.

rega jezika in jezikove enakopravnosti nemških narodnosti. Člankar se v tem vprašanju kračkomalo izjavlja za spremembo ustave. Ustava v Avstriji, tako piše doslovno, ni nič nespremenljivega, čeprav je v njej določeno, da se spremembe ustave smejo izvršiti samo s težko dosegljivo dvotretjinsko večino državne zbornice. Avstrijska državna zbornica pa sedaj ne zboruje in dalekosežne spremembe v pravem življenju avstrijske države se sedaj dogajajo — spomniti se je treba na cesarsko pismo o avtonomiji Galicije — po inicijativi krone same. Znano dejstvo je, da meni člankar, da so vse spremembe ustave v Avstriji bile posledek važnih vojnih dogodkov. Tako 1. 1849, 1. 1859, 1. 1866. Očitno je, da bo sedanja svetovna vojska prinesla v Avstriji še bolj dalekosežne ustavne spremembe, kakor prejšnje vojske.

Kaj pa bi bilo, če se že nastopi ta nevarna in nagnjena pot, če bi se enkrat obrnila ost ne proti 19. členu osnovnih postav, temveč proti onemu ustavnemu zakonu o verski vzgoji otrok v šoli? Ali bodo tudi v tem slučaju krščanski socialci našli pri nemških nacionalcih in radikalcih zvesto vdane zavezničke? Takrat bo pa menda treba zopet izkopati pozabljeno načelo o krščanski pravičnosti. In takrat se bo zopet oprlasila troblja o krščanski solidarnosti. Če ne bo prepozno.

Češka zveza — nemško časopisje.

Združenje čeških strank je napravilo na nemško časopisje najgloblji utis. Iz izvajanj v vseh nemških listih se da posneti pomembnost tega dogodka v češkem političnem taboru — se da posneti, kako je češki narod že v naprej odbil vse poizkuse, da bi veliki čas, v katerem živimo, izrabili za vpostavljenje kakega strankarskega, enostranskega vladstva le na korist ene narodnosti.

„Bohemia“ priznava, da se bo vlada raje pogajala z zastopniki češke Zveze. Najizraziteje se pa njihovo presenečenje vsled češke koncentracije izraža v jadikovanju radi razmer v nemškem taboru. Niti besedice ne pišejo več, ki bi uvajala tisto nekdanjo obietnost — bodi že resnično čuteno ali pa le napravljeno — s katero so vsak dogodek v slovanskem taboru omalovaževali in ga skušali kazati v luči — smešnosti. To dejstvo govori, kako visoko cenijo na nasprotnih straneh vrednost nove češke organizacije za bodoči razvoj stvari v državi. Ne upajo si tajiti, da je prišlo drugače, nego so oni hoteli zahtevati v svojih programih in — prisiliti odločilne činitelje, da oni izvedejo to potom nasilja.

Drugačna je slika v češkem časopisju, ki so mu izvajanja polna iskrenega zadoščenja na tem, da so se izjalovila pričakovanja, da razsul med češkimi strankami tudi to pot ne dopusti združenja. Zato jih je doseženo češko združenje — kakor pravi „Union“ — zadelo kot strela iz jasnega.

V posebno grenko iznenadenje pa je na strani nemških šovinistov pridružitve katoliških strank k skupni češki narodni organizaciji. Ko so se nemški listi nekoliko osvestili od udarca, so začeli z očitnanji na adreso poedinih čeških strank.

Nemški krščanski socialci ne morejo razumeti, kako so se mogli češki katoliki pridružiti organizaciji, v kateri so taki politični nasprotniki, kakor so socialni demokratje in svobodomiselniki Čehi. Čudni ljudje, ti krščanski socialci! Le malo dni poprej so se oni sami pridružili zahtevam radikalnih Nemcev, in so kar z enim samim korakom stopih preko zevačjega prepačja, ki jih je doslej ločeval od dosedanjih njihovih političnih nasprotnikov, od ljudi, ki kriče „Los von Rom!“

Nemški socialni demokratje zopet ne morejo dopustiti češkemu sodrugom koraka, ki so ga ti storili. Najbolj nervozna pa je postala proslula „Neue Freie Presse.“ Skrajno vznemirjena je v svojem strahu radi učinkovanja združenja čeških poslancev na bodoči razvoj političnih razmer.

„Information“ piše o koncentraciji Čehov: Združenje Čehov je dogodek, čegar neizmerna, nedogledna važnost se visoko vspanja nad okvir kakega notranjega političnega silajnega vspeha. Da pa je trdno razvrščenje Čehov tudi za mir v notranjem države velikanske važnosti — za to pač ni treba nikakega nadaljnega kamentarja. Red v lastni hiši Čehov je gotov začetek za mirno rešitev spora z njih sosedji. Po vojni z vnanimi sovražniki smo se končnemu miru v notranjem znatno približali. Domači mir v češkem taboru je prvi veliki korak do resničnosti in trajnega miru med narodnostmi v vsem obsežu države. Še pred svetovnim mirom nam bo v delež domači avstrijski mir. Tega se nadejamo iz vsega srea. To daj Bog!

Rumunsko bojišče.

Naše zmagovito prodiranje proti Bukarešti se vrši v trojni smeri: Od severozahodne, zahodne in južnozahodne strani. Dne 26. nov. so naše čete zavzele Rimnik-Valcea ob Olufi, dne 27. nov. Curtes d'

Arges in Jurjevo (Giurgiu) ob Donavi, dne 29. nov. pa Kampolung in Pitesti (južno od Kampolunga). Od južne strani smo se, kakor se da sklepati iz vojnih poročil, približali Bukarešti že do 40—50 km, od zahodne 90—100 km in od severa tudi do 100 km. Vsa znamenja kažejo, da se bo prihodnje dni najbrž pred Bukarešto bila velika bitka. Od severa namreč hiti močna ruska armada pod poveljstvom velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča Rumunom na pomoč. Plen naših armad je izredno velik. Poleg številnih topov in drugega vojnega gradiva, smo uplenili velike zaloge žita, moke, živine in drugih živil, ki se sedaj spravljajo po Donavi in po železnicah v naše kraje.

400.000 Rusov Rumunom na pomoč.

Po poročilih petrograjskih listov bo poverjeno vrhovno poveljstvo rusko-rumunskih čet ruskemu velikemu knezu Nikolaju Nikolajeviču, ki baje pride s 400.000 Rusov Rumuniji na pomoč. Nova ruska armada je že stopila na rumunsko tla.

Rusko bojišče.

Da bi razbremenili Rumune, ki se umikajo v Rumuniji pred našimi vedno dalje proti Bukarešti, so Rusi pričeli zadnje dni v Karpatih in sicer od bukovinske meje do Tatarskega prelaza s silnimi navali. Naši so vse napade odbili. Borba, ki je izredno srdita, se še nadaljuje.

Italijansko bojišče.

Na Krasu in vzhodno od Gorice se je dne 29. nov. pričel znova hud artilerijski ogenj na obeh straneh. Ali je to predznak nove italijanske ofenzive se še danes ne da reči.

Vesela ura na bojišču.

(Dopis z bojišča.)

Krasen večer je, poljske straže so razpostavljene; tudi jaz stojim na odkazanem mi mestu. Dana nam je naloga, paziti, odkod se bo pokazal naš stari zaveznik z mačjim obnašanjem, dobre poznani polentar. Ko tako korakam sem in tja, se oziram na jasno nebo, obsejano z brezštevilnimi zvezdami, med katere priplava izza obzorja blede luna in nam razsveti noč. Zares krasno je, takšen večer stati tu na straži, posebno kakor nocoj. Slišati ni ne strela puške in ne gromenja topov; popolna tihota vlada krog in krog. Ali tudi to mirno tihoto preženejo glasovi. Ne glasovi smrtonosnih krogel, ampak glasovi trobent, ki se zaslišijo iz bližnje laške postojanke. Godba je svirala celo uro, nihče jim ni motil veselih trenutkov. Ali vendar marsikateremu, kakor tudi meni, je ob tej priliki zarojila v glavi misel, kedaj nam bo zasijalo solnce zaželenega dneva in bo tudi nam zasvirala godba vesele glasove, kot hrabrim boriteljem in častnim zmagovalcem na potu v milo slovensko domovino. Vsem zaostalim Slovincem Koroške in zelene Štajerske pošiljamo fantje in možje mnogo iskrenih pozdravov! Aleš Vurdeca.

Macedonsko bojišče.

Na macedonski fronti v ravnini vzhodno, severno in severno-zahodno od Bitolja hudi boji. Dne 27. nov. je bil napad Sarrafilovih čet na bolgarsko-nemške postojanke na črti Trnovo—Makovo—Grunište odbit, istotako dne 29. nov. Sovražnik je imel težke izgube. Četverosporazum zahteva od Grčije, da mu izroči vse topove in sploh vse orožje ter vsa vojaška skladišča. Dosedaj se še Grčija ni uklonila tej zahtevi. Na četverosporazumovo zahtevo so morali poslaniki Avstrije, Nemčije, Bolgarije in Turčije zapustiti Atene. Venizelosova vlada v Solunu je napovedala vojsko Avstriji, Nemčiji, Bolgariji in Turčiji. Angleški in ruski poslanik sta zapustila Atene in se nastanila v Solunu. Krog kralju zvestih čet postaja vedno manjši. Bližnja bodočnost bo pokazala, ali bo četverosporazum storil zadnje nasilstvo, da bi odstranil grškega kralja, ter proglasil ljudovlado. V raznih krajih v starem delu Grčije so izbruhnili nemiri. Homatije na Grškem so dosegle vrhunec.

Francosko bojišče.

Trajno neugodno vreme na francoskem bojišču

ovira vsako večje bojno podvzetje. Angleški napad na nemške postojanke pri Ypernu dne 29. novembra je bil odbit.

Za mir.

Švicarski listi poročajo iz Rima, da je imel španski poslanik v Rimu zadnji čas številna posvetovanja s papežem. Govori se, da si papež, španski kralj Alfonz in ameriški predsednik Wilson pridno dopisujejo in brzojavljajo, kako bi se v kratkem času pričelo z mirovnimi pogajanjmi.

Bitka v Mehiki.

Iz El Pasa poročajo, da se je vršila dne 24. novembra pred Cihuahua največja bitka mehihanske revolucijske zgodovine. Villa, ki razpolaga z nad 60 tisoč možmi, se obupno trudi mesto zavzeti. General Orgurtja prihaja z velikimi ojačenji. Carranzovim četam primanjkuje municije.

Politične vesti.

Hrvatsko-slovenski klub je imel dne 28. nov. dve seji, v katerih je izrazil sožalje hrvatsko-slovenskega naroda povodom smrti Nj. Veličanstva cesarja in kralja Franca Jožefa I. V drugi seji se je poročalo in razpravljalo o raznih važnih zadevah.

Veljavnost državnoborskih mandatov podaljšana. Iz parlamentarnih krogov se poroča, da nameravajo vsled draginje zvišati plače državnim poslancem in sicer od 20 K na 40 K na dan, ali jim pa dati okroglo svoto 8000 K na leto. Veljavnost državnoborskih mandatov bo baje podaljšana za dve leti. Državnoborsko poslopje, v katerem se sedaj nahaja vojaška bolnišnica bodo izpraznili v treh tednih. Koncem meseca decembra bo poslopje državne zbornice zopet dano na razpolago ljudskim zastopnikom.

Trgovinske zbornice v Dalmaciji so sklenile, da se pritožijo na upravno, oziroma na državno sodišče proti ukazu trgovinskega ministrstva, s katerim jim je bilo zapovedano, da morajo centralnim mestom dopisovati v nemškem jeziku.

Italijani in Dalmacija. »Associazione pro Dalmazia« je imela v Florenci veliko spominsko slavnost v čast svojega predsednika Tommasa de Bacci Venuti, ki je padel v trentinskih bojih. Ob tej priliki so imeli govore, v katerih se je naglašalo, da se mora Dalmacija priključiti Italiji in da se ne sme dovoliti osrutek jugoslovanske države.

Gonja proti katoliški cerkvi v Italiji. Gonja proti katoliški cerkvi, zlasti proti sv. Očetu Benediktu XV., postaja v Italiji od dne do dne hujša in je, kakor se zdi, dosegla svoj vrhunec, vsled česar je položaj katoliške cerkve in papeža naravnost neznosen. Kljub garancijskemu zakonu blati razno laško italijansko brezversko časopisje cerkev, njene naprave in sv. Očeta v vsaki številki na naravnost ostuden način. Vsa znamenja kažejo, da se nahaja katoliška cerkev v Italiji pred viharji, kakor še nikoli poprej.

Nemški državni zbor. Glavni odslek nemškega državnega zbora je razpravljal o zakonu glede civilne službene dolžnosti. Zastopnik katoliškega centra je poudarjal, da bi se lahko izhajalo z manj ljudmi, če bi se odpravilo oficirske sluge in nepotrebne ordonance in pisarje. Zahteval je, naj se zapro vse kavarne in slaščičarne, ker itak nič kave ni in tudi dosti gostilen, kinematografov in gledališč bi se lahko zaprlo in bi se tako dobilo dovolj ljudi za nujna dela. Socijalnodemokratski govornik je rekel, da povzroča ta zakon mnogo pritožb in veliko nezadovoljnost.

Grof Tarnovski, avstrijski poslanik v Ameriki. Za avstrijskega poslanika v Združenih državah Severne Amerike je imenovan grof Tarnovski.

Tedenske novice.

Avstrijski škofje pri cesarju. Udeleženci zborovanja avstrijskih škofov so bili danes, v petek dne 1. decembra sprejeti od cesarja Karola v posebni avdienci.

Posvečenje novega brnskega škofa g. Norberta Klein se bo najbrž vršilo začetkom meseca januarja v Tropavi. Novi škof je duhovnik nemškega viteškega reda.

Pastirsko pismo apostolskega vojnega vikarja dr. Bjelika. Apostolski vojni vikar dr. Bjelik je izdal vsem katolicanom oborožene si pastirsko pismo, v katerem se z ginjenimi žalostnimi besedami spominja smrti Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa in naglašja, da ljubezen nasproti njemu in hvaležnost na njegovih nešteto dobrotah in milostni čini še zvišavajo bolelost.

Duhovniške vesti. Č. g. Maks Asič, provizor na Ponikvi ob južni železnici, je prestavljen kot provizor k Spodnji Sv. Kungoti.

Vojskovodja Borojevič star 60 let. Sloviti vojskovodja ob Soči, generalni polkovnik Svetozar Borojevič pi. Bojca obhaja v soboto, dne 2. decembra svoj 60. rojstni dan. Ves slovenski in hrvaški narod, cela naša hrabra armada kiče te dni slavnemu branitelju slovenske in avstrijske domovine: Še na mnoga leta! Sava velikemu sinu vrle Hrvatske!

Taki so Slovenci! »S. N.« poroča: Deželni predsednik (kranjski) je povodom devete ofenzive Italijanov poslal poveljniku c. kr. domobranskega pešpolka št. 27 čestitke sijajnemu in preizkušene mu nastopu domačega polka, nakar je poslal polkovni poveljnik gospodu deželnemu predsedniku take odgovor: »Vaše visokorodje! Dovoljujem si izreči svojo globoko zahvalo za priznanje, ki ste je izrekli Vaše visokorodje meni in resnično vrlemu polku. Bili so težki boji v osmi in deveti bitki na Krasu, ki so jih vrli Kranjci dobojevali z močno vztrajnostjo in žilavostjo ter s številnimi dokazi poguma in hrabrosti. Čestitke načelnika domače dežele regimenta so nam storile posebno dobro.« — Tako sodijo častniki o Slovencih!

Slovenski vojaki svojemu umrlemu cesarju. Iz italijanskega bojišča se nam piše dne 22. novembra. Petresljiva vest, da je včeraj, dne 21. novembra večer preminol naš preljubljeni vrhovni poveljnik, Nj. Veličanstvo presvitli cesar avstrijski ter apostolski kralj ogrski, je vse močno zadelo, zlasti pa tiste, kateri smo ob času aktivne službe imeli čast, ob različnih priložnostih večkrat prisostvovati v paradi navzočnosti Nj. Veličanstva v prestolnem mestu Dunaj ter občudovati odločno in blago srce našega preljubljenega vladarja. Nepozabni pokojnik je visoko cenil svoje vojaštvo, zlasti tehne čete. Kot zvesti podaniki, globoko ginjeni želimo visokemu jubilaru zasluženega srečnega ter blaženega večnega miru! V imenu slovenskih pionirjev: narednik F. Koren.

Slovenski vojaki o napadih na Slovence. Od Soče nam pišejo slovenski fantje in mošje: Domo ljube pozdrave pošiljamo Slovenci od gorske havbične baterije soškega bojišča vsem zavednim Slovincem in Sovenkam, osobito pa g. uredniku v zahvalo

Z Vami se strinjamo tudi mi branitelji bistre Soče ter kličemo »Vse za vero, dom, cesarja!« Romila Josip, topovodja, topničarji: Ozir Jos., Sv. Andraž pri Velenju, Herić Tomo, Sv. Bollenk pri Središču, Dular Fran, Mirna peč pri Novem mestu, Zimšek Ivan, Ljubljana. Hrihar Karol, Sv. Križ pri Kostanjevici, Vivoda Josip, Metlika, Rodeš Mihael, Maribor in Ivančič Franc, Svetnje.

Junaški obmejni Slovenec. Iz Jarenine se nam poroča, da je tamošnji rojak in navdušen Slovenec Franc Koren, doma iz Polčke vasi, dobil na italijanskem bojišču že trojno odlikovanje: veliko in malo srebrno ter bronasto kolajno.

Slovensko bojno ozemlje na Goriskem. »Reichspost« prinaša slovenska imena laško nemških spakedrank na goriskem bojnem ozemlju. S statističnimi podatki konstatira, da so kraji, katere hočejo Italijani »odrežiti«, čisto slovenski. Konča s pozivom, naj se napravi vendar enkrat konec podpiranju teženj veliko-laškega imperijalizma od naše strani in naj se imenujejo slovenski kraji slovensko. Ali bo ta poziv držal?

Knjige Leonove družbe. Književni dar Leonove družbe je te dni izšel. Zbirka obsega štiri knjige in sicer: P. Stanislav Škrabec: Jezikoslovni spisi, I zvezek, 1. snopič; Aleš Ušeničnik: Knjiga o življenju; Ksaver Meško: Dve sliki: dr. Mihael Opeka: Rimski verzi. Književni dar Leonove družbe je res srečno izbran! Vsak bo z veseljem posegel po tem književnem daru naše Leonove družbe.

Delitev občine. V četrtek, dne 30. novembra se je pri Sv. Jakobu v Slov. goricah izvršila uradna delitev občine Sv. Jakob v Slov. goricah v občini Gornji in Spodnji Jakobski dol. Vlado je zastopal okrajni komisar dr. Krammer. Za Gornji

Jakobski dol je ime ovaa za perenta veleposelnika Alozija Jagerbent (g. Avgustina Jagerbenta) zopetnika v Gornji pri Zeleni za Spodnji Jakobski dol pa dosednji župan Metja Pecar.

Posojilnicam v večnost! Po cesarski naredbi z dne 28. avgusta 1916 so se zvišali razni davki, oziroma pristojbine, upeljali so se tudi novi davki. — Posojilnice naj uvažujejo sledeče: 1. Rentni davek se je povišal za 100% in se mora isti znesek, ki se je letos že plačal, še enkrat plačati in sicer do dne 1. dec. t. l. 2. Koleki po lestvici prvi in drugi so se znatno zvišali ter stopijo novi koleki v veljavo dne 1. dec. t. l. 3. Za legalizacijo podpisov pri sodnji se je prej plačalo 72 v, sedaj se mora plačati 1 K. 4. Upeljala se je takozvana rentabilitetna doklada k pridobninskemu davku, katero bi naj plačale posojilnice in druge zadrage, ki so do sedaj plačevale pridobninski davek. Zadrage, ki niso do sedaj plačevale pridobninskega davka, osobito vse Raiffeisen-ovke, so tudi v bodoče pridobninskega davka in rentabilitetne doklade proste. Ker je rentabilitetna doklada z ozirom na majhno lastno premoženje zadrug neutemeljena, je Splošna zveza kmetijskih zadrug na Dunaju, pri kateri so včlanjene vse kmetijske zadrage vložila prošnjo na finančno ministrstvo, naj vse zadrage oprosti od te doklade. 5. Vse zadrage naj vsak plačilni nalog, katerega dobe, pošljejo Zadrugi Zvezi v Maribor, da ga pregleda in primerno svetuje. 6. Podpisujte 5. vojno posojilo in poročajte, koliko ste sami podpisali, koliko pri Vas člani in vlagatelji; vse prijave pošljite v lastnem interesu Zadrugi Zvezi v Ljubljani. — Kmetstvo ljudstvo naj podpisuje pri kmetijskih posojilnicah!

Obligacije 5. vojnega posojila kot vojaške ženitvanjske kavcije. Vojno ministrstvo je izdalo odlok, ki določa, da so obligacije 5. vojnega posojila veljavne kot vojaške ženitvanjske kavcije, slično, kakor obligacije prejšnjih vojnih posojil.

Brzojavke v Rusijo. Oblej je zopet dovoljeno brzojaviti našim vjetnikom v Rusijo. Pristojbina za brzojavke znaša 60 v, beseda pa 53 v. Brzojavi se lahko v francoskem, madžarskem ali nemškem jeziku.

Novci iz aluminija v Nemčiji. Nemški zvezni svet je sklenil, da bodo začeli z novim letom izdajati v Nemčiji drobiž iz aluminija.

Radeckijev veteran. Dne 7. novembra je umrl v Posturnu pri Toplicah na Dolenjskem 86 let stari Janez Vrtar. Udeležil se je bojev v Kustoci. Najrajše jo povedal o nekem spopadu v cerkvi zraven Kustoce, ki je bil tako silovit, da je tekla kri iz cerkve. Do zadnjega se je zanimal za časopise.

Ženske izpodrivajo moške. Na južni železnici je nastavljenih več ženskih sprevodnikov, ki svojo službo zelo točno opravljajo. Nadzorovalni nastavlenci pravijo, da so ženski sprevodniki mnogo bolj strogi kot moški. Nova metla navadno dobro pomete. Poroča se nam, da je od 1. novembra naprej na progi Dunaj—Trst nastavljenih 120 ženskih sprevodnikov.

Tatovi v Rogatcu. Celo leto se že sliši, vedno pritoževanje vsled tatvin, ki se žalibog po tukajšnji okolici zelo pogosto pojavljajo, a kljub vsemu prizadevanju orožnikov, ne morejo priti na sled tej tatinski družali. V noči od 26. na 27. nov. so prišli ti neljubi gostje v Rogatec, kjer so začeli svoj posel najprej pri trgovini g. Berlisa. A, ker so vrata in okna precej močno narejena, se jim ni posrečilo tako hitro odpreti. Gospodar se je prej zbudil ter je začel kričati skozi okno, a ga ni nikdo drugi slišal, kakor tatovi, kateri so pa ubrali pot pod noge ter so šli proti spodnjemu koncu trga. Hiša g. Berlisa stoji na najbolj varnem kraju trga. Gotovo so bili tatovi daljni ljudje, ki niso vedeli, kaka nevarnost jim je pretila. Na desni strani, kakih pet korakov od hiše je straža, ki straži ruske vjetnike. Na levi strani je žandarmerijska postaja. Na gornji strani hiše stanuje g. stražmojster s svojo soprogo. In če jo mahnemo iz Glavnega trga za imenovano hišo in potem po ravni ulici kakih 20 korakov pa je stanovanje g. policaja Šauria. Kam pa so šli tatovi? Kakih 10 korakov od finančne postaje so se zglasili pri gospej Drobnik. Tam so pogledali v blagajno ter odnesli 22 kron denarja. S temi kronami pa tatje niso bili zadovoljni. Pohlép po bogastvu jih je potegnil v trgovino pri Ratniku ter so mu odnesli blaga za 3000 kron. Trgovina stoji dober streljaj od hrvaške žandarmerijske in finančne postaje, katera šteje prva štiri, a druga osem mož. Tatovi so nenadoma izginili. Najbrž jih je sprejela mejna Sotla v svoje hladne valove ter jih vrgla na hrvaško stran. Strah prevladuje cel trg. Žandar-

merija je pridno na delu. G. policaj se jezi, da so ga prepozno poklicali, ko so že latovi rekli: »Z Bogom Rogatec!« Občinsko predstojništvo se trudi, da poskrbi vse potrebno za varstvo trga. Za se aj se bo odredila ponočna patrolja, ker uradno nastavljena ponočna čuvaja ne zadoštujeja.

Ljudsko štetje v Nemčiji. Danes se prične po vsej Nemčiji splošno ljudsko štetje in štetje domačih živali. Štetje mora biti končano do 1. jan. 1917.

Urad za ljudsko prehrano je začel z danšnjim dnem poslovati. Predsedstvu stoji ob strani ravnateljstvo, v katerem je med drugim kršč. soc. poslanec Fink in socialdemokratski poslanec dr. Renner kot zastopnik konsumentov.

Pegasti legar. V Spodnji Polskavi sta zopet dve osebi obojali na pegastem legarju.

Sozalje slovenskih obrtnikov. Predsedništvo Zveze južnostajerskih obrtnih zadrug je odposlala 24. novembra na cesarsko kabineto pisarno v imenu štajerskega slovenskega obrtništva povodom pretresljive in žalostne vesti o smrti Veličanstva izraz globokega sozolja. Cesarju Karolu I pošilja zveza izraz udanosti in ljubezni slovensko-štajerskega obrtništva.

Gospodarske novice.

Kaj je s sladkornimi kartami? Od raznih strani se pritožujejo, da dobijo ponekod priprosti ljudje mnogo manj sladkornih kart, kot jim grede. Vprašali smo na merodajnem mestu, kaj je s to zadevo. Reklo se nam je, da morajo osebe, ki delijo karte, dati za vsako družino toliko sladkornih kart, kolikor oseb je v hiši na hrani. Nihče nima pravice komu števila kart zmanjšati. Ako jih imajo šolska vodstva premalo, morajo se obrniti do okrajnega glavarstva, ki jim bo takoj naknadno poslalo manjkajoče sladkorne karte.

Oddaja žita. Opozarjamo, da bo vojno žitno-prometni zavod plačeval za žito, ki se bo oddalo po 15. decembru 100% manj kot je uradno določena cena za posamezne vrste žita. — Posestniki, ki radi pomanjkanja delavcev niso mogli do tega časa vsega žita zmlatiti in radi pomanjkanja vprežne živine niso mogli odvisnega žita oddati, naj se obrnejo do okrajnega glavarstva, da se jim naj da odlog za oddajo in da se jim še nadalje plačajo popolne žitne cene.

Žitne cene s 16. decembrom znižane. Vojno-žitno-prometni urad naznanja, da bodo s 16. decembrom znižane žitne cene in sicer: pšenica od 38 na 35 K, rž od 31 na 29 K, napolica od 31 na 29 K, ajda od 31 na 29 K, ječmen za krmo in zmlatje od 32 na 29 K, ječmen za pivovarne od 36 na 33 K, oves od 30 na 28 K, koruza zluščena od 30 na 28 K, v strokih od 22.50 na 21 K in sicer pri meterskem stotu. Nespremenjene ostanejo cene za oluščene koruzne storže 12 K, za lečo in grah 55 K, fižol vsake vrste, izvzemši fižol za krmljenje, 40 K, zadnji fižol (fižol za živinsko pičo), zadnji grah in lečo 30 kron, piro 26 K in proso 28 K. Od dne 16. decembra nadalje bo plačeval vojno-žitno-prometni zavod oddano žito že po navedenih znižanih cenah.

Premalo razumljivo. Kmetijski župan nam piše: Župani dobimo vsak dan cele kupe vsakojakih uradnih odlokov od namestnije, glavarstva, dež. odbora, okrajnega zastopa, žitnega komisijonarja, živino-zdravnika itd. Pritožiti se Vam moram, da je velika večina teh uradnih dopisov in odlokov skoro popolnoma nerazumljiva. Te dni smo n. pr. dobili cel kup tiskovin in odlokov radi vojnega posojila. Občine bi naj podpisale več tisoč kron V. vojnega posojila. Jaz sem vse tiskovine večkrat skrbno prečital, a ko sem končal, nisem vedel mnogo več kot poprej. Moja občina bi rada podpisala nekaj tisoč kron, a pojasniti bi se nam moralo v kratki, poljudni besedi. Čemu so tako dolge razprave, ki pa niso dovolj umljive. Prav enako je tudi z drugimi razglasi. Slovenščina je v teh odlokih tudi mnogokrat taka, da ni ne tič in ne miš!

Naročajte galice! Občine morajo do dne 7. decembra poslati okrajnim zastopom seznane, koliko galice se bo leta 1917 potrebovalo v občini. Sestaviti se mora natančen seznam, koliko hektarjev (ali orolov) vinogradov ima posamezni vinogradnik. Na podlagi teh seznamov se bo od vlade določila množina bakrene galice, ki je potrebna za boj proti peronospori. Župani naj te seznane skrbno sestavijo, da ne bo pri dobavi galice nihče prikrajšan. Vinogradniki se naj sami takoj oglašijo pri občinskem uradu, in naj naročijo potrebno množino galice.

Čreslo. Posredovalnica za čreslo osrednjice za kože in usnje. Dunaj I. Zedlitzgasse št. 8, je naznanila poljedelskemu ministrstvu, da se je v

zadnjem času popraševanje po čreslu zopet nekoliko zboljšalo, ter da bo v stanu prodajati zaloge čresla za boljše cene, kakor so bile dosedaj. Imenovana posredovalnica je tudi naznanila, da bo bržčas mogla sprejemati do 15. decembra (za davne ponudbe, katerim mora biti pridjan vzorec in navedba cene.

Rožje za krmo. V tržaški okolici namerava aprovcasjska komisija pri Sv. Soboti (v mlinu) postaviti stroj za mletev rožja, katera je precej dobro kima za govedo in konje. 100 kg te krme je po priliki toliko vredno, kakor 60 kg sena. Ako v začetku neče živina trdnega zdroba jesti, se primeša nekoliko zrezanega sena in malenkost soli. Ker gre letos mnogokje jako trda za krmo, opozarjamo vinogradnike, naj ne zametajo ali pokurijo trsnih odrezkov, ampak jih uporabijo za krmo. Kdor nima živine, ponudi naj množino rožja sosedu, ki mu primanjkuje živinske krme. Rožje se lahko melje tudi na sadnih mlinih.

Koprive, važno nadomestilo za bombaževino. Nabrane in dobro posušene koprive so važno nadomestilo za bombaževino. Iz vlakna kopriv izdelujejo tovarne zelo trpežno blago, ki glede trpežnosti prav nič ne zaostaja za tkaninami iz bombaža. Leta 1915 so nabrali naši vojaki v zaledju 13 milijona kilogramov kopriv, v tem letu pa čez 5 milijonov kilogramov. Za meterski stot posušenih kopriv so tovarne plačevale 26 kron.

Srbska klavna živina za Dunaj. Na dunajski živinski trg so spravili veliko srbske klavne živine, tako da se sedaj prodaja po vseh dunajskih mestnicah srbsko goveje meso kilogram po 5 kron.

Kavarnarji zvišali cene za kavo. S 1. decembrom zvišajo vsi tržni kavarnarji cene za črno in belokavo. Črna kava bo stala za 4 do 6 v narjav za skodelico.

Zvišajte zavarovalnine! Vsak si je o tem na jasnem, da so dandanes cene za razno gradivo, ki se ga rabi pri stavbah, neprimerno visoko narasle. Cena za železo, cement, opeko, les itd. je sedaj tri- do petkrat višja, kakor pred vojsko. Tudi tesarji in zidarji zahtevajo veliko večje plače, kakor pa pred vojsko. Ker so pa večinoma vsi krepkejši moški poklicani v vojske, ni nikogar, ki bi pri gašenju požarov vspešno pomagal; zakaj doma so ostali večinoma samo ženske, otroci in slabotni starčki; zato je sedaj nevarnost, da izgubiš v slučaju požara vse svoje premoženje, mnogo večja kakor pred vojsko. Nujno potrebno je, da vsak razsoden kmetovalec sedaj ob pričetku novega leta zviša zavarovalno svoto za svoja poslopja, živino in blago.

Razne novice.

Štirikrat obsojen na smrt. Pred okrožnim sodiščem v Danzigu na Nemskem se je zagovarjal zaradi umora ruski vjetnik Feodorov, ker je zažgal tri poslopja in ubil vojaka, ki ga je stražil. Sodišče ga je obsodilo štirikrat na smrt in na 15-letno ječo. Feodorov bo skoro gotovo usmrčen.

Izumitelj strojne puške umrl. V Londonu je pred dnevi umrl v starosti 76 let Hiram Maxim, izumitelj strojne puške, onega strahovitega orožja, ki je že na stotisoče vojakom v tej svetovni vojski pretrgalo nit življenja.

Poroka slepega ženina. V Češki Lipi se je nedavno vršila poroka nadporočnika Karola Aul z gosposdično Hilvo Noll. Ženin je popolnoma slep. Vid je izgubil v vojski proti Srbom. Nevesta, ki je zelo bogata, mu je kljub temu ostala zvesta. Poroka je priostvovala na stotine ljudi. Mnogi so jokali ginjenosti, ko je mlada in zala nevesta peljala slepega ženina izpred oltarja.

Vlak povozil mater pred sinovimi očmi. Na železnici Aspang na Spodnjem-Avstrijskem je dne 16. novembra povozil vlak 65letno Klaro Fejervari v trenutku, ko se je poslavljala na postaji Sollenau od svojega sina, ki se je peljal k vojakom. Revica ni opazila, da je po progi, na kateri je stala, pridrdral drug vlak, ki jo je pred sinovimi očmi vrgel na tla. Bila je pri priči mrtva.

Svojega lastnega moža ubila. V vasi Benningen v Prusiji je prišel dne 3. novembra posestnik Franc Haslinger na dopust. Ker je prišel iz fronte, je bil popolnoma bradat; vsled dveletnega skoro neprestanega bojevanja se je 32letni mož tako postaral in osivel, da ga njegova lastna žena ni več poznala. Mož je prišel zvečer na svoj dom in je prošil za prenočišče. Obenem pa se je delal tujega in je prošil ženo, če bi mu hotela shraniti dva bankovca po 100 mark. Žena, ki ga ni spoznala, je bankovce slastno shranila in odkazala vojaku prenočišče v čumnači. Okoli polnoči, ko je mož že trdno spal, je vzela sekuro in ga — ubila. Ko ga je hotela zavleči v neko bližnjo mlako, mu je še prej hotela odvzeti listnino. Pri tem pa se je od strahu zgrudila — v listnini umorjenega je našla moževe listine. Nesrečnica je skočila v mlako, ko je prej ves dogodek napisala na

kos papirja. Edina hči je drugo jutro našla amorjevega očeta v hiši in utopljenega mater v mlaki.

Pes rešil gospodarja gotove smrti. Stotnik F. Hibeš od nekega češkega polka je na nekem pohodu p del na sedmograški meji v globok prepad, iz katerega se ni mogel rešiti. Njegov pes, ki ga je spremljal ves čas bojevanja, je s revidel mučen položaj svojega gospodarja in je tekel do bližnjega vojaškega oddelka in poročnika tako dolgo vlačil za plašč s seboj, da je poročnik nazadnje vendar sledil namiganju stotnikovega psa. Pes je tekel naprej k jami in je ob robu prepada močno lajal. Stotnika so kmalu z vrmi potegnili iz prepada. Pes ga je tako rešil gotove smrti.

Dopisi.

Maribor. Mestni magistrat naznanja, da ne bo izdajal krušnih kart v petek, dne 1. in v soboto, 2. decembra.

Leitersberg-Krčevine pri Mariboru. Po velikodušnih podporah nam je bilo tudi v preteklem letu mogoče, priskrbeti revnim otrokom naše šole in sicer skozi sedem mesecev, opoldansko hrano. Za kruh se je n. pr. porabilo čez 1300 kg moke. Pomožni odbor je sklenil, da se tudi letos nadaljuje človekoljubno delo, ki je v sedanji dobi potrebnejše nego le kdaj. Čez 400 otrok, med njimi blizu dve tretjini učencev slovenske šole, dobiva v tem šolskem letu za sedaj že od 1. oktobra sem, vsak dan lep kos dobrega in tečnega kruha, kojega je mladina baš sedaj najboljše potrebna. A nemogoče je brez dobrohotne vsestranske pomoči vstrezati velikim zahtevam tega podjetja. Z ozirom na mnogovrstna pobiranja v prid vojne oskrbe si pa odbor ne upa obračati se v posebnih prošnjah do naših dobrotnikov, ampak si dovoljuje tem potom nujno prositi, naj plemenita srca ne zabije naših lačnih, prezebajočih, a pridnih otročičev, ki sredi zimskega mraza nimajo niti najpotrebnejšega. Blagohotne darove sprejema baronica Twickl v Krčevinah (Burg-Meierhof) pri Mariboru, Friderik Pučelik, učitelj na krčevinski šoli, in krajni šolski svet Leitersberg-Krčevine pri Mariboru.

Kadvanje pri Mariboru. V četrtek, dne 30. novembra je umrl gostilničar Alžij Psunder.

Št. III v Slov. gor. Kmetijsko bralno društvo uljudno vabi k predstavi v Slovenskem Domu v nedeljo, dne 3. dec. Igra „Junaške Blejke“ se ponovi na občno željo. Je pa tudi res podučna, vspodbudna in pristno slovenska. Zavedamo se popolnoma silno resnega časa, ali taka izprememba dnevnega reda bo vsakemu v prid. Dobiček se podari oslepelim vojakom. Igro „Prepirljiva sosed“ predstavljajo fantje. Upamo, da nas Jareninčani in drugi sosedje zopet posetijo v obilnem številu!

Sv. Duh na Ostrem Vrh. Pri Gornji Sv. Kungoti je utonil v potoku posestnik Jakob Jarc, p. d. Foltan, doma iz občine Pesnica.

Sv. Jakob v Slov. gor. Dne 16. novembra je umrl za jetko 23letni mladenič Anton Krajnc. Od njegovih petih bratov se nahajata dva na bojišču. N. p. v m.!

Sv. Benedikt v Slov. gor. Dne 21. novembra popoldne je v Bačkovi pogorela hiša in gospodarsko poslopje kočarice Ivane Methaus. Rešiti so mogli le samo živino. Živila, pridelki in pohištvo je zgorelo. Zažgal je baje 6letni sinček Anton, ki se je igral z vžigalicami. Škoda znaša nad 2400 K, zavarovalnica pa samo 1500 K. Sedaj, ko je vse tako drago, je treba, da ljudje svoja poslopja in premičnine višje zavarujejo.

Sv. Anton v Slov. gor. Iz ruskega vjetništva se je po 15 mesecih oglašil Tonek Rižnar iz Smoline. Mati je bila vesti, da še njen sin živi, zelo vesela.

Mala Nedelja. Dne 16. novembra popoldan so naši zvonovi glasno zapeli nam faranom slovo, da se poslavljajo od nas. Zvonilo se je na vse različne načine poldrugo uro. Oddati smo morali veliki in srednji zvon. Omenjena dva zvona so kar že v zvoniku potrli, da se ni zvonik poškodoval. Odpeljali so jih dne 19. novembra po rani sv. maši na kolodvor k Sv. Križu. — Pod orožjem je od nas že nad 500 mož in fantov.

Leskovce. V Velikem Okiču se je dne 19. nov. slovesno blagoslovila nova kapelica. Dal jo je postaviti Janez Mlakar v čast Mariji Pomočnici. Namen pove napis: „O Marija Pomočnica, ni še bilo slišati, da ne bi bil uslišan, kateri je pri Tebi iskal pomoči. Kapela stavljena v hudem vojnem času 1916.“ Lepo podoba: Marija z Jezuškom, je prav čedno izdelal Lavoslav Perko od Sv. Trojice v Slov. gorici. Ta snažna nova kapelica ob robu leskovske župnije naj še poznim rodovom priča, da je tu prebivalo verno slovensko ljudstvo, ki se je v hudih časih svetovne vojske zatekalo k Mariji, pri njej iskalo pomoči in jo tudi našlo.

Cirkovce pri Pragerskem. Iz ruskega vjetništva piše poročnik Štefan Medved od 87 pešp., doma v Šikoljah pri Pragerskem svoji sestri sledeče: Nocoj sem preživel strašno noč. Glava me je bolela tako, da celo noč nisem očesa zatislil. Zdelo se mi je, kakor da bi mi kdo z dvema kladvoma razbijal po glavi. Misil sem že, da imam malarijo ali pa legar. Ti dve bolezni sta tukaj zelo v navadi. Ko sem se tako premetaval z ene strani

na drugo pod milim nebom, sam, zapuščen, tako daleč od doma, brez pomoči, bi se bil najraje razjokal. Strašansko življenje. Čisto sem že izgubil upanja, da bi še kdaj videl svojo domovino. Bojim se, da znorim. Odkar sem tukaj, še nisem prejel nobenega pisanja od Tebe in tudi ne od očeta. Prisrčne pozdrave Tvoj brat Štefan. — Štefan se že od decembra 1914 nahaja v Rusiji v mestu Kokand in letos julija je bil prestavljen v Hodžent v Ruski Aziji.

Marenberg. V torek, dne 21. listopada, zvečer ob isti uri, ko je presviti vladar za vedno zatisnil trudne oči, smo zadnjikrat raz grič Sv. Janeza poslušali lepo ubrano zvonjenje v znak, da se poslavlja veliki zvon in njegov manjši tovariš za vselej od nas. Skozi 160 let, od leta 1756, je veliki zvon v družbi tren tovarišev oznanjal raz hrib slavo božjo in klical popotniku v Dravski dolini: Kvišku srce! In sedaj si nas zapustil! Ti, ki si s svojim milo-pretresljivim glasom priklical solze v oči in več kakor poldrugo stoletje vlival ljudem tolažbo in up v potrditev srce, ti si sedaj sam sebi moral peti žalostinko v odhod! Oko ni ostalo suho, ko si v zelenje in cvetje odet, istotako tvoj tovariš in voz okinčan, se odpeljal mimo nas. Ohranimo te v spominu!

Celje. Tukaj je umrla baronica Karolina Rechbach v 83. letu svoje starosti. — Na mestnem pokopališču je bil pokopan Janez Parfant, pešec 87. pp. — Poročil se je v tukajšnji Marijini cerkvi vodja mestne policije, Franc Zinntauer z gospodično Katarino Brož.

Gradec. Dne 28. novembra je tukaj umrla Silvija Glowacki, vdova bivšega mariborskega gimnazijskega ravnatelja Julija Glowacki, v 49. letu svoje starosti.

Posojilnica v Mariboru (Naredni dom) sprejema prijave za peto avstrijsko vojno posojilo

ter daje potrebna pojasnila vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne ter od 3. do 6. ure popoldne. 786

Zadnja poročila došla v petek dne 1. decembra.

Pogreb cesarja Franca Jožefa.

Solnce je sijalo na Dunaj in okolico, ko so v četrtek popoldne peljali cesarja Franca Jožefa zadnjikrat po dunajskih ulicah v njegovo zadnje počivališče.

Malo pred 2. uro popoldne je dvorni župnik dr. Seydl ob veliki asistenci blagoslovil cesarjevo truplo, nakar so dvorni sluge prenesli rakev v mrtvaški voz.

V cerkvi sv. Štefana so pričakovali mrtvega vladarja cesar Karol in cesarica Cita, člani cesarske hiše, tuji vladarji, razni zastopniki, avstrijski in ogrski poslanci itd. Truplo je kardinal dr. Piffl znova blagoslovil in opravil z duhovščino mrtvaške molitve. Peveci so zapeli libero, nakar so rakev za et prenesli v mrtvaški voz.

Od cerkve sv. Štefana so šli tik za mrtvo na vozom: cesar, cesarica in cesarjevič Franc Jožef Oton, tuji vladarji, nadvojvode itd.

V kapucinski cerkvi se je truplo še enkrat blagoslovilo, opravile so se mrtvaške molitve, na to so rakev dvignili ter so jo prenesli v grobnico. Za rakevo so šli v grobnico tudi cesar Karol, prvi višji dvorni mojster s štabom in dva knežja komornika. Rakev so položili na prostor blizu vhoda. Pozneje bo premeščena na prostor med rakvama prestolonaslednika Rudolfa in cesarice Elizabete.

Cesarjevič pri pogrebu.

Ko so rakev prenesli na mrtvaški voz, je v cerkvi sv. Štefana in zunaj cerkve nastalo lahno gibanje med ljudskimi množicami. Pod ogromnim obokom velikih vrat se je namreč pojavila cesarska dvojica, mlada in vitka postava cesarja Karola, na njegovi strani ljubeznjiva oseba cesarice Cite in v sredi med obema štiriletni cesarjevič Oton, katerega sta oče in mati vodila za roki. Cesarjevič je bil videti, kot kak angelček. Krog bele obleke je imel črno preprosko in na levi roki črn trak. Držeč se starišev je korakal v sprevo.

Špalir junakov.

Ob cesti iz cerkve sv. Štefana do kapucinske cerkve so delala špalir vojaška odposlanstva čet, ki se bojujejo na fronti. Zastopani so bili vsi avstrijsko-ogrski polki, in sicer po enem štabnem častniku, enem poročniku in enem podčastniku. Odposlani so bili samo taki podčastniki, ki so si tekom vojske zaslužili zlato hrabrostno kolajno. Ta špalir, v katerem so bili zastopani vsi avstro-ogrski narodi, je eden najbolj zanimivih delov pogrebnih svečanosti.

Franco Ferdinandovi otroci se udeležili pogreba.

Pogreba so se udeležili tudi otroci rajnega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, kneginja Zofija, kneza Maksimilijan in Ernst Hohenberg.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 30. novembra.

Uradno se razglša:

Vzhodno bojišče.

Vspešno prodirajoča podonavska armada je v jela, odkar je prekorajčila Donavo, 43 rumunskih častnikov, 2421 mož, vplenila 2 težka topa in 36 poljskih topov, 7 manjših topov in 7 strojnih pušk.

Čete generala Falkenhayna so včeraj zavzele Pitești in Campolung. V Campolungu je prišlo v roke bavarskih čet 7 častnikov, 1200 mož, 7 topov in številno vojnega gradiva.

Med dolino Uz in Tatarskim prelazom so Rusi svoje napade, določene za razbremenitev v veliki stiski se nahajajoče rumunske zaveznice nadaljevali z velikim številom čet. Armadi generalov Arin in Kovess sta se nahajali skoro na celi fronti noč in dan v hudi borbi z vselej nanovo napadajočim sovražnikom. Na mnogih mestih je prišlo do bojov moža proti možu. Ruski naval se je izjalovil. Majhni krajevni vspehi ne morejo ničesar spremeniti na tem, da so bile tudi včeraj zaman vse velike sovražne žrtve. Bitka se nadaljuje.

Italijansko bojišče.

Vzhodno od Gorice in na kraški gorski planoti je bil artilerijski boj od časa do časa zelo živahen.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 30. novembra.

Francosko bojišče.

Pri Ypernu-luku so napadli sovražni oddelki po močni artilerijski pripravi naše postojanke v širini kakih 3 km. Bili so vsled našega ognja, na posameznih mestih tudi v boju iz bližine, odbiti.

Pri meglenem vremenu je bil topovski ogenj hujši samo med Serre in Ancres, kakor tudi na odseku fronte na obeh straneh gozda St. Pierre-Vaast.

Vzhodno bojišče.

V gozdnatih Karpatih in v obmejnem gorovju Moldave so Rusi nadaljevali svoje napade, ne da bi bili dosegli važnih uspehov. Rusi so imeli težke izgube in so se morali zadovoljiti z majhnimi krajevnimi uspehi.

V zahodni Rumuniji smo sovražne zadnje strazhe potisnili nazaj. Razven mesta Pitești je bilo včeraj zavzeto tudi mesto Campolung in s tem odprta pot čez prelaz Törzburg. Tam je prišlo v roke bavarskih čet 17 častnikov, 1200 mož, 7 topov in veliko vojnega gradiva. Pri Ciola Nesti je bila vjeta sovražna kolona s 17 častniki, 1200 mož, vpljenjenih in 10 topov in 3 strojne puške.

Med boji prodira podonavska armada. Od časa prehoda čez reko Donavo je bilo vjetih 43 častnikov, 2421 mož, vpljenjenih 2 težka topa, 36 poljskih topov, 7 majhnih topov in 7 strojnih pušk ter 32 municijskih vozov.

Macedonsko bojišče.

Severno-zahodno od Bitolja se je izjalovil sovražni sunek. Od zahodnega pobočja razvalinske gore pri kraju Grunište, kojega vrh so v zadnjih dneh sovražniki večkrat zaman napadali, so bili Srbi zopet pregnani.

Naši zasedli že čez 30.000 kvadratnih km rumunskega ozemlja.

Naši so do dne 30. novembra zasedli že čez 30 tisoč kvadratnih kilometrov rumunskega ozemlja, to je približno toliko, kakor merita Štajerska in Kranjska skupaj.

Dva nemška Zeppelina sestreljena.

Dne 28. novembra po polnoči je napadel oddelk nemških Zeppelinov angleško vzhodno morisko obal. Eno nemško letalo je bilo sestreljeno ob morskem obali pri Durhanu in je padlo v morje, drugo je padlo sestreljeno ob obali pri Norfolku in je istotako padlo v morje. Posadka obeh sestreljenih nemških letal je mrtva. Zeppelini so, kakor se poroča iz Angleškega, izmetali nad 100 bomb. Ena ženska je vsled strahu umrla, 5 moških, 7 žensk in 4 otroci so bili ranjeni. 35 hiš je bilo poškodovanih. V vojaškem oziru ni nobene škode.

Slovenci, podpisujte V. vojno posojilo!

Koledar za slovenske vojakove za leto 1917 je nedavno izšel v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Ta koledar se je lansko leto našemu vojaštvu in civilnim osebam silno prikupil. Tudi po koledarju za leto 1917 že vojaštvo več mesecev močno popraša. Njegova vsebina je: a) Organizacija naše vojske (tudi mornarice). b) Državne podpore za družine mobiliziranih z novimi odloki. c) Kaj dobijo vdove in sirote padlih vojakov. d) Podpora zaostalim padlim in pogrešanim vojakom. e) Preskroa invalidov in njihovih družin. f) Vojno zavarovanje. g) Odlikovanja za moštvo. Povsod se je oziralo na najnovejše odloke, pridejanih je tudi več vzorcev, kako se delajo razne vloge na oblastva. Posebno pa se bo prikupil našim vojakom „Duhovni spremljevalec in molitvenik“, ki vsebuje krasne, vojakom nad vse potrebne nauke in molitve. Ob koncu ima tudi nove pošne določbe. Za razne zapiske je pridejanega 48 listov praznega papirja in svinčnik. Koledar je močno v platno vezan, in stane s poštnino vred K 1.10; po trgovinah se pa prodaja komad po 1 K. Naroča se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Ranjeni, padli in vjeti.

Lovski bataljon štev. 20:

Ujeto moštvo:

Arzenšek Andrej, Dogoš, Maribor (Rusija); Beranič Franc, Ptuj (Rusija); Bučar Matevž, Gornja Ložnica, Slov. Bistrica (Rusija); Budja Fr., podlovec, Ljutomer (Tver, Rusija); Buser Franc, Celje (Venosa); Doberšek Franc, Konjice (Rusija); Drevenšek Anton (Rusija);

Filipič Janez, Radislavci (Rusija); Flis Alojz, podlovec, Celje (Rusija); Fjoro Anton, Celje (Rusija); Frece Janez, Brežice (Rusija); Fuchs Jož., Sv. Križ, Maribor (Rusija);

Gerečnik Martin, Maribor (Rusija); Globočnik Jožef, Slovenjgradec (Rusija); Godec Mihael (Rusija); Golenc Friderik, Radgona (Rusija); Goručan Franc, Celje (Rusija); Gregl Aleksander, Brežice, (Rusija);

Hrenk Janez, Vojnik (Rusija); Jelenko Peter, Konjice (Castellano, Italija);

Kaloh Franc, Ruperče, Maribor (Rusija); Janez Karnik, Maribor (Rusija); Kežman Marko, Brežice (Rusija); Klančnik Vinko, Slovenjgradec (Castellano, Italija); Kodrič Matevž, Maribor (Rusija); Kokol Andrej, Ptuj (bol. št. 35, Kaluga, Rusija); P. Kokotec, Loka, Celje (Sulmona, Italija); Kozar Fr., Ptuj (Rusija); Križanec Karol, Ptuj (Padula, Italija); Križanec Friderik, Ljutomer (Rusija); Križnik Matevž, Brežice (Rusija); Krupl Ivan, Maribor, Sv. Miklavž (Rusija); Kušer Jernej, Konjice (Ostumi, Brindizi, Italija);

Lednik Karol, podlovec, Teharje, Celje (Rusija); Lepej Anton, Ptuj (Skobelev, Rusija); Lepej F., Maribor (Rusija); Lesjak Janez, Slovenjgradec (Rusija); Leva Anton, Konjice (Ostumi, Brindizi, Itali-

Fink M., kadet (Rusija);

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

54

Stolna ulica 6 (med Glavnim trgom in stolno cerkvijo.)

PRODA SE

v lepem trgu na Sp. Štajerskem enonadstropna hiša z velikim vrtom. Naslov pove upravništvo lista.

NOVO!

Syria Rekord, strojni kopiraj papir, posebno priporočljiv za urade, odvetniške in notarske pisarne i. t. d. Listi za poskušnje se dobe zastoj v zalogi: C. kr. zaloga specijaliteta Maribor Burggasse.

Ova dijača

se sprejmeta takoj na hrano in stanovanje. Kje, pove uprava lista.

Viničar s 3 do 4 delavskimi močmi se pod dobrimi pogoji takoj sprejme pri Karlu Worsche, trgovcu manufakturnega blaga v Mariboru, Gosposka ul. 10. 789

Hlapca, 16—17 letnega za postrežbo 4 glav goveje živine išče vinarska šola v Burgwaldu pri Mariboru. Mesečna plača 20 K. 678

Lipov les

rezan in okrogel, kupuje po najvišji ceni kipar

Ivan Sojč,

Maribor, Reiserjeva ulica št. 26.

Suhe gobe, vinski kamen, med, vosek, kumno in janež, ter sploh vse deželne pridelke

kupi veletrgovina

Anton Kolenc, Celje,

istotako tudi vsako množino raznovrstnih praznih vreč in sodov.

Ivan Ravnika

NA DEBELO! trgovina specerijskega, kolonijalnega blaga barv in zaloga mineralnih voda NA DROBNO!

CELJE — Graška cesta števil. 21

kupuje po najvišji dnevni ceni vinski kamen, kumno, janež, pristno strd in vosek.

URE
Točna postrežba

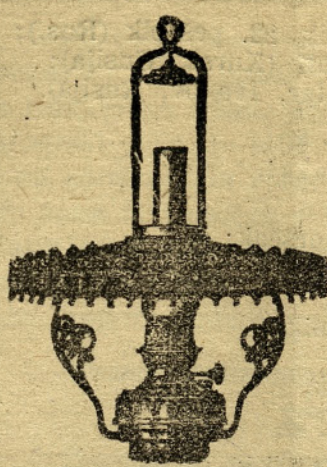
Velika zaloga ur, dragocinstvi, srebrne in optične reči po vsaki ceni.

Tudi se obroke: - Austr. cesnik zastoj. - Gramofoni 20—200 K

Niklasta remont-ura K 850
Pristna srebrna ura K 7—
Original omega ura K 34—
Kuhinjska ura K 10—
Budilka niklasta K 8—
Prečni prstani K 2—
Srebrne verižice K 2—

Večletno jamstvo

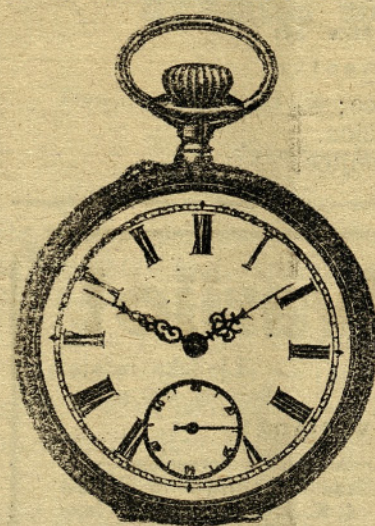
Nasl. Dietinger
Theod. Fehrenbach
urar in stolur
MARIBOR, Gosposka ul. 26
Kupujem zlatnine in srebra.

Edina štajerska steklarska narodna trgovina
Na debelo!

FRANC STRUPI :: CELJE
Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za odobe. — Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in stavbah. Najsolidnejša in točna postrežba.

Ure! Ure!
V veliki izbiri in po nizkih cenah.

Srebrne ure za fante od 7 K
Srebrne ure damske od 8 K
Srebrne verižice od K 2 40
Sreb. verižice damske K 3 60
Zlate damske ure od 26 K

Za vsako uro se jamčil

Precizijske ure, Schaffhausen, Zenith, Omega, Eterne

Očala: Za kratkovidne nova, zboljšana stekla.

Frano Bureš Maribor

urar, zlatomer in očalar,
Tegetthofova cesta 39. Prvi urar od glav. kolodvora.

OBČINSKIM URADOM

se naznanja, da ima tiskarna sv. Cirila v Mariboru zopet na razpolago **Prošnje** in **Potrčila** za klanje telet in mlade živine.

Umetni **SIDA** je štirikrat cenejši kot pravi med ter bolj redilen nego meso in jajca. Rabi se kot maža na kruh, za pecivo in močnata jedila, pospešuje prebavo, lajša pri-pavost, zapoko, zasliženost, oboem pa tudi krepi itd. Poskus Vas prepriča o izvrstnosti umetnega medu! Zavojček velja 35 vin. Naroča se pri: **Josip Berda s. Ljubljana Zeljarska ulica števil. 13.** Po pošti se pošilja najmanj 12 zavojčkov za 4 krone.

Kupim

vsako množino **lepo posušenih gob** (globanj) po najvišji dnevni ceni. V prvi vrsti kravče ali prave globanje, potem **posušene turke**, brezovke, žemljariče, jelenovke, bodičarice ali rumene ježovke, medvedove tace, laške lesičke, navadne rumene (zlate) lesičke, sivke, pečenice, golobarke, štorovke i. t. d. sploh vse užitne gobe.

Trgovci in nabiralci gob, ki bi se zanimali za nakup oziroma nabiranje gob, naj pišejo na „Eksport gob“ v Konjicah št. 62, Štajersko. — P. S. Pridem na zahtevo v vsak kraj, da podučim nabirake in trgoce o nabiranju in nakupu raznih vrst. 576

Knjigarna, umetnine in muzikalije.

Goričar & Leskovšek
Celje

trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami na debelo in drobno, priporoča: trgovcem in preprodajalcem **velikansko izbero dopisnic XX** po raznih cenah. **XX** **Za gostilničarje:** Papirnate servijete vsled novih predpisov namestnije v Gradcu po zelo nizkih cenah.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju
sprejema kot oficijelno mesto

prijave na 5. davka prosto
avstrijsko vojno posojilo

pod vsemi zakonito dovoljenimi ugodnostmi.

Rok za subskripcijo od 20. nov. do 16. decembra 1916.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neom. zavezo.

Obreštuje hranilne vloge na

4 1/4 %

od dneva vloge do dneva vzdiga.

Rentni davek plača posojilnica sama.

Daje posojila

na vknjižbo, na osebni kredit in na zastavo vrednostnih listin pod zelo ugodnimi pogoji. Prošnje za vknjižbo, dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

za stranke vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne.

Posojilnica daje tudi domače hranilnike.

v lastni hiši (Hotel „pri belem volu“) v Celju, Graška cesta 9, I. nadstr.